

Το τέλος της "Νέας Τάξης πραγμάτων" του 1922

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ!

του *Βλάση Αγτζίδη*

Πέρασαν ήδη επτά δεκαετίες από την ήττα του ελληνικού στρατού στο Σαγγάριο, την σφαγή του ελληνικού πληθυσμού της Σμύρνης, την καταστροφή των πανάρχαιων ελληνικών κοινοτήτων της Μικράς Ασίας και του Πόντου. Μαζί χάθηκε και η ελληνική Ανατολική Θράκη, που ιστορικά υπήρξε η ενδοχώρα της Κων/πολης. Στην περιοχή μας κυριάρχησαν οι ολοκληρωτισμοί, που "πάγωσαν" κυριολεκτικά το χώρο, τις πραγματικές δυνάμεις και αντιθέσεις, για επτά δεκαετίες.

Επτά δεκαετίες μας χωρίζουν επίσης και από την ημέρα που υπεγράφη η συνθήκη της Λωζάννης (Ιανουάριος 1923). Η Συνθήκη που αποτέλεσε την τελική οδυνηρή κατάληξη του αλυτρωτικού ονείρου των Ελλήνων της Ανατολής. Η μοίρα μας επέβαλλε με τραγικό τρόπο την ταύτιση των συνόρων του ελληνικού κράτους και των ελληνικών πληθυσμών: Αντί να ενσωματωθούν οι υπόδουλες ελληνικές περιοχές στο κράτος των Ελλήνων, υποχρεώθηκαν οι αλύτρωτοι Έλληνες της Ανατολής, όσοι επέζησαν των σφαγών, να καταφύγουν ως πρόσφυγες στα ελεύθερα ελληνικά εδάφη του βαλκανικού νότου.

Πολλά γράφτηκαν για τα γεγονότα αυτά και άλλα θα γραφτούν ακόμα. Ο ελληνισμός όμως νοιώθει ένα κενό αντικρύζοντας την άδεια πια από Έλληνες, γη της Ιωνίας. Τα ερωτήματα αιωρούνται αναπάντητα και στις μέρες. Συνδυασμένα με τις διεθνείς εξελίξεις, παίρνουν μια άλλη σημασία, αποκτούν μια εντυπωσιακή επικαιρότητα.

Η κατάρρευση της "νέας τάξης πραγμάτων" του '22, οι προσπάθειες δημιουργίας εθνικών κρατών στη γειτονική μας Γιουγκοσλαβία και στην πρώην ΕΣΣΔ και η επανεμφάνιση του εθνικού προβλήματος στην Τουρκία καθορίζουν την επικαιρότητα της μικρασιατικής εμπειρίας.

Είναι ίσως περίεργο, αλλά το Μικρασιατικό δράμα "εμπλέκεται" σε σύγχρονες διαδικασίες. Το εθνικό πρόβλημα της Τουρκίας τότε επιλύθηκε με την φυσική εξόντωση των γηγενών χριστιανικών εθνοτήτων ενώ η ίδρυση της Σοβιετικής Ένωσης ταυτίστηκε με τον τρόπο της με την ελληνική ήττα. Οι διαδικασίες δημιουργίας καθαρών εθνικών κρατών σήμερα, παραπέμπουν στις αρχές του αιώνα μας, όταν η ίδια ακριβώς αναγκαιότητα οδηγούσε τους εξαθλιωμένους ελληνικούς πληθυσμούς της Ανατολής στη σφαγή και στο ξεριζωμό.

Με την Μικρασιατική Καταστροφή ο ελληνισμός απώλεσε τις ιστορικές ελληνικές περιοχές της Ανατολής: τον Πόντο, την Ιωνία, την Ανατολική Θράκη. Η σύγχρονη Τουρκία δημιουργήθηκε με τις γενοκτονίες των γηγενών πληθυσμών της Μικράς Ασίας. Η πρωταρχική συσσώρευση κεφαλαίου της τουρκικής αστικής τάξης υπήρξε προϊόν της καταλήστευσης των ελληνικών και αρμενικών περιουσιών.

Εξ αιτίας μιας ακατανόητης πολιτικής του εθνικού κέντρου, ο ελληνισμός απώλεσε και την εθνική του μνήμη. Η αναγκαιότητα της εδραίωσης ελληνο-τουρκικής φιλίας οδήγησε σε ακραία καταστολή της μνήμης των εκατομμυρίων προσφύγων της Ανατολής, που αντικειμενικά ήταν θανάσιμοι εχθροί του τουρκικού κράτους. Ετσι εύκολα παραχωρήσαμε στη Τουρκία το δικαίωμα πλήρους οικειοποίησης της ελληνικής Ανατολής.

Το Μικρασιατικό δράμα είναι σήμερα περισσότερο επίκαιρο παρά ποτέ! Η "νέα τάξη" που επικράτησε μετά το 1922 σήμερα φτάνει στο τέλος της. Η κατανόηση αυτής της απλής αλήθειας θα αποδείξει αν είμαστε ικανοί ως Έλληνες να διδασκόμαστε από την ιστορία μας και να αντιμετωπίζουμε με αξιοπρέπεια το ιστορικό μας παρελθόν.

Στα ανατολικά της Τουρκίας αγωνίζεται το κουρδικό έθνος για την εθνική του αποκατάσταση. Ο αγώνας αυτός των Κούρδων έχει άμεση σχέση με εμάς εφ' όσον ο κουρδικός λαός είναι ο τελευταίος γηγενής πληθυσμός της Μικράς Ασίας και αγωνίζεται κατά των Τούρκων κατακτητών. Ο αγώνας των Κούρδων είναι συνέχεια της προσπάθειας των Ελλήνων να απελευθερώσει τον αλύτρωτο ελληνισμό το 1919-1922. Η καταστολή του κουρδικού κινήματος είναι η ολοκλήρωση της προσπάθειας "εθνικού ξεκαθαρίσματος" της Τουρκίας, μιας προσπάθειας που πληρώθηκε πολύ ακριβιά από τους Ιωanes, Ανατολικοθρακιώτες και Πόντιους συμπατριώτες μας.

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης δημιουργεί τελείως νέες συνθήκες. Η αναγέννηση της ορθοδοξίας και η επανασύσταση της Ρωσίας αποτελούν πολύ καλή εξέλιξη για τα συμφέροντα του ελληνισμού, αρκεί με μια εμπνευσμένη πολιτική να αποτρέψουμε την εμφάνιση του πανσλαβισμού. Στα νότια βρίσκονται η ορθόδοξη Γεωργία και η επίσης χριστιανική Αρμενία. Τα κράτη αυτά της Υπερκαυκασίας ιστορικά επικοινωνούσαν με τη Δύση μέσω του ελληνισμού.

Η ανεξαρτησία των χριστιανικών κρατών της Υπερκαυκασίας τονίζει και τον ιστορικό ρόλο του ελληνισμού με την Ανατολή. Η Ελλάδα είναι το μόνο κράτος που διαθέτει ιστορικές υποθήκες και ζωντανό πληθυσμό στο χώρο αυτό. Αρκεί να γίνουμε ικανοί να αναλάβουμε το ρόλο που μας έχει κληροδοτήσει η ιστορία. Η μοναδική χώρα της ΕΟΚ, εκτός της Γερμανίας, που διαθέτει πληθυσμό σε όλες αυτές τις νέες χώρες είναι η Ελλάδα. 500.000 Έλληνες Πόντιοι της πρώην ΕΣΣΔ είναι οι καλύτεροι πρεσβευτές μας.

Εξ άλλου, εκτός από την ηθική αναγκαιότητα μιας εθνικής πολιτικής στη Μαύρη Θάλασσα και στην Υπερκαυκασία, υπάρχουν και πολύ συγκεκριμένα οφέλη για την απόκρουση του τουρκικού ιμπεριαλισμού. Ήδη τα βορειοανατολικά σύνορα της Τουρκίας έχουν γίνει ανασφαλής. Η νίκη των Αρμενίων στο Ναγκόρνο Καραμπάχ κατά των τουρκογενών Αζέρων έχει αναζωπυρώσει την αίσθηση αυτοπεποίθησης του ιστορικού αυτού έθνους, με το οποίο το 1919 οι Έλληνες συζητούσαν την σύσταση μιας Ποντιοαρμενικής ομοσπονδίας. Ο ηγέτης του Ντασνάκ, του παραδοσιακού δημοκρατικού αρμενικού κόμματος, διατυπώνει ανοικτά πλέον τις δίκαιες επιδιώξεις των Αρμενίων: "Θέλουμε την Αρμενία που προέβλεψε η συνθήκη των Σεβρών...". Η ιστορία επιστρέφει στο 1919!

Για πρώτη φορά η Τουρκία, από τότε που εξόντωσε και εκδίωξε τους Έλληνες από την Μικρά Ασία, τον Πόντο και την Ανατολική Θράκη περνά τέτοιας έντασης και έκτασης εσωτερικό πρόβλημα. Οι Συνεχείς είναι οι ήττες της σε διπλωματικό επίπεδο. Η διαβόητη ανάδειξη της Τουρκίας σε πόλο αναφοράς των τουρκόφωνων της Κεντρικής Ασίας έχει αποδειχτεί αδιέξοδος δρόμος και έχει εξελιχθεί σε μπούμερανγκ, εφ' όσον την εμπλέκει σε έριδες και τροφοδοτεί το εθνικό πρόβλημα μέσα στην ίδια την επικράτειά της.

Πρέπει επίσης να κατανοήσουμε την βαθειά σχέση των Ελλήνων της πρώην ΕΣΣΔ με την Μικρασία και να συνειδητοποιήσουμε ότι μέχρις ότου καταφθάνουν Έλληνες Πόντιοι πρόσφυγες από την Κεντρική Ασία και τον Καύκασο, το Μικρασιατικό Ζήτημα θα παραμένει ανοιχτό.

Σήμερα ήρθε η στιγμή να θυμίσουμε σε όλους τι σημαίνει σύγχρονο τούρκικο κράτος. Να θυμίσουμε σε όλο τον πολιτισμένο κόσμο τις γενοκτονίες των Ελλήνων στον Πόντο και στην Ιωνία, να αναδείξουμε την κεντροασιατική προέλευση των Τούρκων. Γιατί αν δεν έχουμε την ικανότητα να υπερασπίσουμε την εθνική μας μνήμη, δεν θα μπορούμε να υπερασπίσουμε τίποτα!